Súd:	Okresný súd Bratislava I
Spisová značka:	11C/128/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1115218764
Dátum vydania rozhodnutia:	23. 11. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Magdaléna Bošková
ECLI:	ECLI:SK:OSBA1:2018:1115218764.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava I v konaní pred sudkyňou JUDr. Magdalénou Boškovou v právnej veci žalobcov: v I. rade R. F., W.. XX.XX.XXXX, F. Č. XX, XXX XX Č., v II. rade K.. R. F., W.. XX.XX.XXXX, F. Č. XX, XXX XX Č.; v III. rade Y.. R. Z., W.. XX.XX.XXXX, F. Č. XXX, XXX XX Č., právne zastúpení: BARKOCI law firm, s.r.o., so sídlom Námestie slobody 28, 811 06 Bratislava proti žalovaným: v I. rade FEGA FROST, s.r.o., IČO: 36 475 939, so sídlom Tehelňa 675/2, 060 01 Kežmarok, právne zastúpený: JUDr. Peter Frajt, advokát, s.r.o., so sídlom Garbiarska 5, 040 01 Košice; v II. rade Komunálna poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, IČO: 31 595 545, so sídlom Štefánikova 17, 811 05 Bratislava, právne zastúpený: JUDr. Felix Neupauer, Advokátska kancelária FELIX NEUPAUER & PARTNERS, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, 811 02 Bratislava, v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

Žalovaní v I. a II. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v prvom rade sumu 15.000,- eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku.
Žalovaní v I. a II. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v druhom rade sumu 15.000,- eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku.
Žalovaní v I. a II. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v treťom rade sumu 13.000,- eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku.
Plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných.
Žalobcovi v I., v II. a v III. rade sa priznáva náhrada trov konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou zo dňa 29.06.2015 doručenou súdu dňa 13.07.2015 sa žalobcovia domáhali voči žalovaným zaplatenia sumy 15.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobu dôvodili tým, že dňa 22.07.2013 v čase približne o 8.10 hod. došlo pred mestskou tržnicou na U. triede v W. k zrážke medzi nákladným motorovým vozidlom zn. K. H., ev. č. V.XXXF., ktoré viedol vodič Y. Y. (ďalej len „vodič“), a dôchodkyňou N. F., a to tak, že vodič s vozidlom cúval, napriek tomu, že nemal dostatočný rozhľad, nezaistil bezpečné cúvanie pomocou spôsobile a náležite poučenej osoby, v dôsledku čoho zrazil v tom čase po chodníku idúcu chodkyňu, čím spôsobil manželke žalobcu v I. rade a matke žalobcov v II. a III. rade mnohopočetné zranenia, ktorým táto následne dňa 27.07.2013 vo Fakultnej nemocnici Nitra podľahla. Tragická nehoda ukončila život neb. N. F., manželky žalobcu v I. rade a matky žalobcov v II. a III. rade a zároveň navždy zmenila ich dovtedajší život. Vzťahy v rodine žalobcov boli medzi všetkými jej členmi harmonické a nadštandardné, tvorili fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými soc. a cit. väzbami; až do dopravnej nehody žili žalobcovia v I. a II. v spoločnej domácnosti, denne sa stretávali a vzájomne si pomáhali. Uviedli, že po tragédii prežívajú všetci žalobcovia opodstatnenú traumu, zúfalstvo, smútok, citovú ujmu, úzkosť z trvalej straty blízkej osoby a nemožnosti ďalšieho spoločného života s blízkou osobou; sú ochudobnení o rozvoj citových väzieb, t.j. sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov. Smrťou manželky a matky bola narušená ich celistvosť rodiny zasiahnuť do ich súkromného a rodinného života, pričom ujma, ktorá bola stratou najbližšej osoby žalobcom spôsobená,

je nenapraviteľná, neodstrániteľná a trvalá, bude ich sprevádzať po celý zvyšok života. Právo na súkromie inkorporuje oprávnenie fyzickej osoby vytvárať, udržiavať a slobodne rozvíjať interpersonálne vzťahy na emocionálnej báze, a to vzťahy medzi príslušníkmi rodiny budované na dlhodobých a citovo mimoriadne silných vzájomných väzbách. Pri reálnej existencii takýchto vzťahov určitej kvality medzi ľudskými bytosťami dochádza porušením práva na život jednej z nich k absolútnej a nezvratnej deštrukcii všetkých vybudovaných citovaných väzieb a tým k neoprávnenému zásahu do práva na súkromný a rodinný život pozostalého a pozostalých. Táto relevantná skutočnosť potom, za splnenia predpokladu zániku medziľudských vzťahov a väzieb určitého stupňa intenzity, zakladá právo dotknutej osoby na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. zákona č. 40/1967 Zb. (ďalej len „Občiansky zákonník“). S poukazom na uvedené mali za to, že došlo protiprávnym konaní tretej osoby k neoprávnenému a nezvratnému zásahu do práva na ochranu ich osobnosti, konkrétne ich práva na súkromie a rodinný život, garantovaného Ústavou SR, čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „Medzinárodný pakt“).

1.1. Žalobcovia poukázali na znenie § 19 Občianskeho zákonníka a uviedli, že v čase dopravnej nehody bol pôvodca zásahu zamestnancom žalovaného 1/, pričom k nehode došlo počas jazdy vykonávanej v rámci plnenie jeho pracovných povinností. S použitím analógie podľa § 853 Občianskeho zákonníka v spojení s § 420 ods. 2 resp. 427 a nasl. Občianskeho zákonníka je tak žalovaný 1/ ako právnická osoba (zamestnávateľ) a súčasne prevádzkovateľ vozidla, pasívne vecne legitimovaný v predmetnej veci. Pod pojmom ujma na zdraví sa vo svetle rozsudku ESD sp. zn. C-22/2012 zo dňa 24.10.2013 má rozumieť akákoľvek ujma, ak jej náhrada vyplýva na základe zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako ja psychickú traumu. Súdny dvor na základe týchto svojich úvah dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. S použitím tohto eurokonformného výkladu pojmu škoda je daná pasívna vecná legitimácia žalovaného v II. rade, ako zodpovedného poisťovateľa škodcu v čase škodovej udalosti v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z., o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.) Na podporu svojho názoru poukázal na rozsudok NS ČR sp.zn. 30Cdo/1678/2004 zo dňa 28.02.2005, sp. zn. 30Cdo/2951/2004 zo dňa 15.07.2005). Zároveň uviedol, že zákon ustanovuje súdu povinnosť pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy prihliadnuť na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva na ochranu osobnosti došlo z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov. Neočakávaným, šokujúcim a náhlym úmrtím blízkej osoby nepochybne došlo k tak závažnému zásahu do práv na ochranu osobnosti oboch pozostalých žalobcov spočívajúceho v trvalom obmedzení ich súkromného a rodinného života, ktorý žiaľ nie je možné napraviť formou restitutioin integrum, že žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nemôže byť na mieste. Žalobcovia uviedli, že pociťujú a prežívajú ujmu v osobnostnej sfére vzhľadom na povahu, intenzitu, trvanie a širší okruh pôsobenia nepriaznivého následku ako závažnú. Požadované finančné plnenie nevnímajú ako formu absolútnej satisfakcie, ale ako všeobecné gesto spravodlivosti, úcty k ľudskému životu a zdraviu.

2. Vo vyjadrení zo dňa 17.09.2015 doručenom súdu dňa 23.09.2015 právny zástupca žalovaného v I. rade žiadal žalobný nárok ako nepreukázaný voči žalovanému v I. rade zamietnuť. V prípade ak by súd dospel k opačnému názoru, a žalobný návrh žalobcov by považoval za čo i len čiastočne preukázaný, žiadal na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch zaviazať žalovaného v II. rade, nakoľko žalobcami uplatnený nárok je krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenou prevádzkou mot. vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z.z. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/12/2009-370 zo dňa 03.03.2010. Ďalším dôvodom, pre ktorý žiadal žalobný návrh zamietnuť voči jeho osobe je skutočnosť, že žalobcovia využili postup ustanovený v § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. a uplatnili svoj nárok priamo proti žalovanému v II. rade, čím podľa jeho názoru, stratili možnosť uplatniť svoj nárok a proti nemu.

3. Vo vyjadrení zo dňa 02.11.2015 doručenom súdu dňa 03.11.2015 právny zástupca žalovaného v II. rade žiadal žalobný návrh voči žalovanému v II. rade zamietnuť a žalobcov zaviazať na náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia. Vo vyjadrení právny zástupca uviedol, že žalovaný v II. rade v zmysle v súčasnosti platného a účinného vnútroštátneho práva uplatniteľného vo veci samej, t.j v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. (ako lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku), nie je pasívne legitimovaným na uplatňovanie nárokov z titulu zásahu do osobnostných práv žalobcov, nakoľko zákon č. 381/2001 Z.z. sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy a povinnosť zahrnúť tento inštitút do poistných zmlúv žalovaného v II. rade žiadnym spôsobom neukladá. V súvislosti s rozsudkom ESD

sp. zn. C-22/12 zo dňa 24.10.2013, na ktorý žalobcovia poukázali uviedol, že úlohou prejudiciálneho rozsudku nie je rozhodnúť spor, ale iba poskytnúť vnútroštátnemu súdu taký výklad práva Únie, ktorý mu pomôže pri jeho aplikácii. Poznamenal, že ESD podáva výklad práva Únie, t.j. v uvedenej veci podal výklad smerníc zaoberajúcich sa poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami, za žiadnych okolností však nepodal a ani nemohol podať výklad vnútroštátnych predpisov. Bol názoru, že súkromné právo čl. štátu je oprávnený vykladať iba národný súd, ktorý musí vychádzať z platného právneho stavu zakotveného v zákone č. 381/2001 Z.z. a v Občianskom zákonníku. Poukázal na čl. 1 ods. 1 tretej smernice a čl. 3 ods. 1 prvej smernice a mal za zrejmé, že samotný rozsudok ESD žiadnym spôsobom nestanovil, že pasívna legitimácia poisťovateľov podľa zákona č. 381/2001 Z.z. je v sporoch o zaplatenie nemajetkovej ujmy pozostalých automaticky „daná“, ako tvrdia žalobcovia, ale iba upresnil, že by tomu tak bolo, pokiaľ by toto bolo obsahom úpravy vnútroštátneho práva.

3.1. Vzhľadom na závery ESD v danej veci mal za to, že je nevyhnutné prihliadať jedine na vnútroštátnu právnu úpravu a (česko) slovenskú judikatúru, v ktorej je za súčasného platného právneho stavu (v rámci SR), historicky a aj teoreticko - právne nesporne a jednoznačne vyriešená otázka diferenciácie pojmov (ich významu aj účelu) náhrady škody (resp. škody na zdraví) a nemajetkovej ujmy. Konštatoval, že vnútroštátne právo v zákone č. 381/2001 Z.z. de lega lata upravuje náhradu majetkovej, ako aj nemajetkovej ujmy, avšak výlučne v rozsahu § 444 - 449 OZ, pričom v § 444 Občianskeho zákonníka pokrýva zodpovednosť za nemajetkovú ujmu na zdraví vo forme náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu nárokov podľa osobitného právneho predpisu. Nároky z titulu ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občiansky zákonník však do okruhu pôsobnosti zákona č. 381/2001 Z.z. nezahŕňa. Mal za to, že § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. podáva taxatívny výpočet prípadov, ktoré podliehajú poistnému krytiu, a ktoré sú z hľadiska rozlíšenia toho, čo sa odškodňuje, plne v zhode s právnou úpravou spôsobu a rozsahu náhrady škody v Občianskom zákonníku ustanovenou v § 442 a nasl., vrátane § 444 Občianskeho zákonníka. Pod takto vymedzenú škodu zákon č. 381/2001 Z.z. nesubsumuje náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ sa tak poistený s poisťovňou nadštandardne nedohodne v poistnej zmluve. V tejto súvislosti podporne poukázal aj na predchádzajúcu právnu úpravu problematiky v Českej republike, a na viaceré judikované rozhodnutia. Bol názoru, že nie je preto možné ani extenzívnym výkladom § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. považovať náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení za nemajetkovú ujmu podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Uvedený názor v konečnom dôsledku zastáva aj samotná Slovenská republika, v konaní vedenom na ESD pod sp. zn. C-22/14 ako aj v konaní sp. zn. C-22/12. Pokiaľ aj v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov nepanuje zhoda v otázke možnosti subsumovať pod pojem „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. aj náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka tak v tejto súvislosti žalovaný v II. rade poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 60/2010 zo dňa 20.01.2011 a k tomu uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/18/2013 zo dňa 05.12.2013. II. žalovaný dal do pozornosti súdu 1/ publikovaný rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/176/2012 zo dňa 26.09.2013, zverejnený v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 9/2014 pod číslom 127, t.j. R 127/2014; 2/ uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. 137/2007 zo dňa 23.08.2007. Uvedené súdy zaujali jednoznačné stanoviská o odlišnosti dvoch právnych inštitútov, t.j. o odlišnosti zodpovednosti za škodu a zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti a preto vylúčili možnosť pod náhradu škody o.i. aj podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. subsumovať aj nároky z titulu ochrany osobnosti. Vo vyjadrení žalovaný v II. rade konštatoval, že z uvedených skutočností a okolností mal za zrejmé a zjavné, že na základe v súčasnosti platnej úpravy zákona č. 381/2001 Z.z. sa poistné krytie bez ďalšieho nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým. Toto mal za podložené aj snahou slovenského zákonodarcu z marca 2014 o úpravu zákona č. 381/2001 Z.z. tak, aby došlo k zahrnutiu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým priamo do znenia zákona. Skutočnosť, že uvedený návrh nebol schválený a podľa súčasne platnej právnej úpravy tak aj naďalej nemajetková ujma nespadá pod povinný rozsah poistného krytia podľa zákona č. 381/2001 Z.z., nemožno pripisovať a de facto dávať jemu za vinu.

3.2. Vo vyjadrení sa žalovaný v II. rade venoval aj eurokonformnému výkladu a zdôraznil, že súd členského štátu môže prostredníctvom eurokonformnej interpretácie vypĺňa medzery vnútroštátneho právneho predpisu samotnými ustanoveniami smerníc, avšak súd členského štátu nemôže smernice EÚ vykladať v rozpore s vnútroštátnym právom. Tu žalovaný v II. rade poukázal na konania Impact, C-268/06, 15.04.2009; Adeneler, C-212/04, 04.07.2006, ako aj na body 25, 27, 28 31 a 32 rozsudku ESD vo veci C-282/10 Dominguez z 24.01.2012. Priama aplikácia smernice teda prichádza do úvahy výlučne len v sporoch, kde je žalovaným členský štát, resp. akýkoľvek orgán konajúci v jeho mene. Žalovaný v II. rade však nie je orgánom konajúcim v mene čl. štátu, ale je súkromnou právnickou osobou podnikajúcou na základe Obchodného zákonníka, zákona č. 381/2001 Z.z. a zákona č. 8/2008 Z. z.

o poisťovníctve (ďalej len „zákon č. 8/2008 Z.z.“). V súlade s uvedenými predpismi sú s jeho klientmi uzatvárané poistné zmluvy, ktorých súčasťou sú aj všeobecné, prípadne osobitné, poistné podmienky. V oblasti povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla súčasťou poistných podmienok nie je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, v súlade s platnou a účinnou vnútroštátnou úpravou. Bol názoru, že bezprehým extenzívnmy výkladom pojmu škody na zdraví podľa zákona č. 381/2001 Z.z. by tak bezprecedentne zároveň dochádzalo k priamym a retroaktívnym ad hoc zásahom do povinností poisťovne podľa zákona č. 8/2008 Z.z. Zdôraznil tak, že prípadné uplatňovanie eurokonformného výkladu zákona č. 381/2001 Z.z. v smere, že pod náhradu škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. je možné subsumovať aj prípadné nároky z titulu ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vedie jednoznačne k ústavne nekonformnému výkladu, t.j. k výkladu contra legem, kde takúto možnosť priameho uplatnenia smerníc vylučuje aj samotné komunitárne právo. Dal do pozornosti, že slovenská vnútroštátna úprava, ktorá zákonom č. 381/2001 Z.z. nepokrýva nároky z titulu ochrany osobnosti pozostalých nie je v európskom priestore výnimkou, ale je tomu tak aj napr. v Nemecku, rakúsku, Estónsku, Lotyšsku, Litve a Českej republike (do 31.12.2013).
3.3. Vo vyjadrení žalovaný v II. rade pre prípad, že by súd dospel k záveru, že pod pojem škody na zdraví podľa zákona č. 381/2001 Z.z. by bolo možné subsumovať aj nemajetkovú ujmu pozostalých, bolo by podľa jeho názoru nevyhnutné dôsledne sa zaoberať atribútmi vzniku zodpovednosti za škodu, t.j. protiprávnosťou konania, vznikom škody v dôsledku protiprávneho konania a príčinnou súvislosťou medzi nimi. K otázke príčinnej súvislosti sa venoval aj Najvyšší súd SR a to vo viacerých rozsudkoch (napr. sp. zn. 3Cdo/32/2007 zo dňa 29.03.2007, sp. zn. 2Cdo/73/2006 zo dňa 30.01.2007). Vzhľadom na skutočnosť, že poistnou udalosťou je dopravná nehoda, a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal až sprostredkovane v dôsledku ich reakcie na následky tejto dopravnej nehody, neexistuje vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme priama príčinná súvislosť s poistnou udalosťou ako takou. Aj toto je opäť len jedným z mnohých mement toho, že úmyslom a cieľom zákonodarcu pri koncipovaní zákona č. 381/2001 Z.z. nebolo krytie nemajetkovej ujmy pozostalých. Z vyššie uvedených dôvodov mal II. žalovaný za to, že aj v prípade teoretického akceptovania premisy, že pod škodu na zdraví je možné extenzívnym výkladom zahŕňať aj nemajetkovú ujmu pozostalých, je potom ako poistiteľ, priamo zo zákona č. 381/2001 Z.z. de facto aj de iure oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu), a to práve z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou.
4. Dňa 31.03.2017 bola súdu doručená replika žalobcov k vyjadreniam žalovaných. K vyjadreniu žalovaného v I. rade žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedli, že § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., na ktoré poukázal žalovaný v I. rade, zakladá právo poškodeného uplatniť si svoj nárok priamo proti poistiteľovi, kde tento je povinný ho zároveň i preukázať. Poškodený však môže uplatňovať náhradu škody spôsobenú prevádzkou mot. vozidla súčasne aj od škodcu, alt. poisteného prevádzkovateľa vozidla (žalovaný v I. rade); je pritom výlučne v jeho dispozícii, či si svoj nárok uplatní samostatne, alebo spoločne voči každému z iného právneho dôvodu, pričom je oprávnený na plnenie len raz. Ak si žalobcovia uplatňujú nárok proti žalovaným v I. a II. rade, ich vzájomný vzťah je taký, že v tom rozsahu, v akom splnil veriteľovi jeden z nich zaniká dlh a tým aj povinnosť druhého. Majú tak postavenie samostatných spoločníkov (§ 76 CSP), nevzniká medzi nimi pasívna solidarita a jedným rozhodnutím môže byť každý z nich zaviazaný na splnenie celého dlhu veriteľovi, pričom vo výroku rozhodnutia musí byť vymedzený ich vzájomný vzťah. Existencia priameho nároku poškodeného proti poisťovni preto nevylučuje pasívnu vecnú legitimáciu I. žalovaného.
4.1. K vyjadreniu žalovaného v II. rade žalobcovia uviedli, že návrh na začatie prejudiciáleho konania v prípade Q. podal svojim rozhodnutím zo dňa 08.11.2011 Krajský súd v Prešove a týkal sa výkladu čl. 3 ods. 1 prvej smernice (pozn. 72/166/EHS) a čl. 1 tretej smernice (pozn. 90/232/EHS) v tom zmysle, či povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Na tento rozsudok nadviazalo uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co/5/2015 zo dňa 31.05.2016 v inom odvolacom konaní. Z rozhodovacej praxe odvolacích súdov SR príkladmo uviedol ďalšie rozhodnutia v prospech krytia nemajetkovej ujmy povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, datované po rozsudku ESD.
5. Súd sa oboznámil s listinnými dôkazmi:
1/Trestný rozkaz Okresného súdu Nitra sp. zn. 33T/17/2014 zo dňa 14.02.2014, z ktorého súd zistil, že obvinený Y. Y., nar. XX.XX.XXXX v W. sa uznal za vinného z toho titulu, že dňa 22.07.2013 v čase približne o 08:10 hod. v Nitre na U. triede, na chodníku pred mestskou tržnicou, cúval s nákladným motorovým vozidlom značky K. H., EČV V. a v rozpore s ustanovením § 22 ods. 3 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov, napriek tomu, že nemal dostatočný rozhľad, nezaistil

bezpečné cúvanie pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby, následkom čoho pri cúvaní zrazil chodkyňu N. idúcu po chodníku, v dôsledku čoho N. F. utrpela mnohopočetné zranenia, ktoré viedli k multiorgánovému zlyhaniu ako poúrazovej komplikácii, čo zapríčinilo, že dňa 27.07.2013 vo Fakultnej nemocnici zomrela, teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a čin spáchal závažným spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona a tým spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a odsek. 2 písm. a) Trestného zákona. Obvinený sa odsúdil na trest odňatia slobody vo výmere dva roky a s podmienečným odkladom a skúšobnou dobou 2 roky a zároveň súd obvinenému zakázal viesť motorového vozidlo každého druhu vo výmere 4 roky, uložil mu za povinnosť nahradiť poškodenej Dôvere zdravotnej poisťovni, a.s. škodu vo výške 7.929,70 eur. Poškodeného R. F. odkázal s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie.
2/ Úmrtný list N. F. zo dňa 30.07.2013, podľa ktorého súdu zistil, že táto zomrela dňa 27.07.2013.
3/ List o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenia o úmrtí zo dňa 30.07.2013, podľa ktorého N. F. zomrela po zrazení na chodníku s tým, že stav, ktorý zapríčil smrť - ARDS.
4/ Sobášny list R. F. a N. rod. C. zo dňa 03.03.1962, podľa ktorého sa manželia vzali v A..
5/ Rodný list R. F. nar. XX.XX.XXXX, ktorý je synom žalobcu v I. rade a zomrelej N. F..
6/ Rodný list R. F. nar. XX.XX.XXXX, ktorá je dcérou žalobcu v I. rade a zomrelej N. F..
7/ Potvrdenie o poistení mot. vozidla, značky: K. H., ečv. V. v Komunálnej poisťovni, a.s.
5. V predmetnej veci nariadil súd pojednávanie konané dňa 16.02.2018, na ktorom právny zástupca žalobcov uviedol, že sa pridržiava podaného žalobného návrhu, ktorým sa žalobcovia domáhajú ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy. Manželka a matka žalobcov náhle a nepredvídateľne zahynula pri dopravnej nehode zo dňa 22.07.2013, a žalobcovia pociťujú a prežívajú vzhľadom na ich dovtedajšie harmonické vzťahy, túto ujmu z ohľadom jej povahy intenzity a trvania nepriaznivého následku ako závažnú. Z poukazom na vykonané dokazovanie preto navrhoval podanej žalobe vyhovieť.
5.1. Právny zástupca žalovaného v II. rade uviedol, že sa pridržiava jeho vyjadrenia s tým, že má za to, že v zmysle súčasne platnej vnútroštátne úpravy zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. nie je v tomto konaní pasívne vec legitimovaný. Uvedené bolo opakovane konštatované zo strany NS SR ako súdu najvyššej inštancie v rámci všeobecného súdnictva, kde z tohto dôvodu považoval preukazovanie žalobcov na rozhodnutia krajských súdov v obdobných veciach za irelevantné. Taktiež, čo sa týka poukazovania žalobcov na uznesenie Ústavného súdu SR č. III. ÚS 646/2015 obdobne ústavný súd konštatuje, že zjednocovať judikatúru všeob. súdov prináleží výlučne NS SR, kde ústavný súd rozhoduje o tom, či boli alebo neboli porušené ústavné práva sťažovateľov, pričom v konkrétnom prípade sťažnosť ani neprijal na ďalšie konanie, ale túto odmietol. Z tohto dôvodu žiadal žalobný návrh voči nemu zamietnuť.
5.2. Právny zástupca žalobcov v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 a I. ÚS 474/2016 a žiadal o predbežný názor súdu, pričom uviedol, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR na ktoré poukazuje právny zástupca žalovaného v II. nie je pre súd záväzné.
5.3. Pred súd predstúpil žalobca v I. rade a uviedol, že v dome ostal sám a vidí len 4 steny. Chodí za deťmi a vnúčatami. Po smrti manželky všetky veci v dome musí robiť sám. Pol roka po jej smrti dostal srdcovú slabosť a prestala mu fungovať noha a jednoducho sa trápi, nakoľko je táto situácia ťažká. Vtedy keď zomrela jeho manželka mali 50 výročie manželstva, nemá doma žiadnu oporu, ktorú by potreboval. Na otázku súdu ako dlho žil s manželkou a aké bolo ich manželstvo žalobca v I. rade odpovedal, že 50 rokov a ich manželstvo bolo dobré, nemali nezhody a samozrejme tak ako v každom manželstve aj u nich sa vyskytli drobné žabomyšie vojny. Na otázku súdu, či sa mu niekto za to čo sa stalo zo strany I. žalovaného alebo vinný ospravedlnil, I. žalobca uviedol, že nikto , no zo strany vinníka m bol zaslaný list v ktorom uviedol, že to ľutuje ale má pochybnosti, či to bol naozaj on.
5.4. Predstúpil žalobca v II. rade a uviedol, že mama bola len jedna a mali harmonický vzťah, vychovala ich za čo si ju vážili, chodili spolu na dovolenky. Starala sa o jeho deti, trávila s nimi veľa času a niekedy aj pol dňa a pri jeho deťoch omladla. Na otázku súdu či v čase dopravne nehody žil s mamou v spoločnej domácnosti a ako sa dozvedel o dopravnej nehode, žalobca v II. rade odpovedal, že býva vo vedľajšom dome ale trvalé bydlisko mal uvedené v dome rodičov, čo je hneď vedľajší dom, to je ako jeden dom. O dopravnej nehode sa dozvedel z telefonátu od sestry a hneď utekal do nemocnice. K ospravedlnenie zo strany vinníka sa vyjadril tak, že list mu príde ako keby ho napísalo dieťa v 3. roč. základnej školy a nie vinník. Zároveň sa osobne stretli u vyšetrovateľa, pričom vinník si ho ani nevšimol.
5.5. Predstúpil žalobca v III. rade, ktorý uviedol, že jeho vzťah s mamou bol úžasný nakoľko žila len pre nich a boli zmyslom jej života. Nebol to človek, ktorý mal zomrieť, bola plná života. Pomáhala mu s deťmi a trávila s nimi veľa času a počas jeho chorôb mu pomáhala. Teraz nemá takú oporu v živote, lebo mama je taký človek, ktorý je pre nás všetkým a jej smrť bol pre nich šok a trauma na celý život s čím sa nedá zmieriť iba sa naučiť žiť. Žalobca v III. rade na otázku súdu, ako sa dozvedel o dopravnej nehode odpovedal, že m volal otec a utekal do nemocnice, na 5 deň od nehody mu volali z nemocnice o 7 ráno,

že mama zomrela. Bol to šok, nakoľko predtým sa jej zdravotný stav zlepšil. Pamätá si jej posledné slová, ktoré boli: pozbieraj rajčiny a urob si z nich lečo a kečup. Mama ich učila od malička ako aj predpisy, ktoré sama dodržiavala, pričom auto ju zrazilo na chodníku. Na otázku ohľadne vzťahu jeho detí k babke uviedol, že vzťah mali výborný a taktiež aj pre nich to bol šok keď zomrela a do dnešného dňa sú z jej smrti nešťastné, nechcú si to pripustiť. Ohľadne otázky, či sa mu niekto ospravedlnil uviedol, že nie.
6. Dňa 12.03.2018 právny zástupca žalobcov doručil súdu zmenu žaloby v súlade s § 139 a nasl. CPS. Súd zmenu žaloby pripustil na pojednávaní dňa 23.11.2018 podľa § 139 CSP v nasledujúcom znení: Žalovaní v I. a II. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v I. rade sumu 15.000,- eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku; žalovaní v I. a II. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v II. rade sumu 15.000,- eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku; žalovaní v I. a II. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v III. rade sumu 13.000,- eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných. Žalobcovi v I., II. a III., rade sa priznáva náhrada trov konania v plnom rozsahu. Voči tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.
7. Súd na pojednávaní konanom dňa 23.11.2018 pristúpil k výsluchu svedka K., ktorého poučil podľa § 196 ods. 2, § 200 ods. 2 a § 203 ods. 1 CSP. Svedok uviedol, že poučeniu porozumel a bude vypovedať. Súd ho po overení totožnosti vyzval, aby súvisle opísal všetko čo vie o predmete výsluchu. Uviedol, že vie čo je predmetom konania a je blízka osoba syna pani F., Ing R. F., ktorý mu volalo udalosti týkajúcej sa jeho matky, bol z toho prekvapený, nechápal čo sa mohlo stať, nakoľko dôverne pozná miesto, kde došlo k dopravnej nehode. Ich matka bola hnacím motorom celej rodiny, venovala sa celej rodine ako aj vnúčatám, starala sa o dom a záhradu, jej dcéra ako aj syn bývajú blízko seba, aktívne sa venovala vnúčatám. deti žalobcu v II. rade chodila kočíkovať vypomáhala v tejto rodine, vo výchove hrala tiež veľkú rolu, išlo o ženu v plnej sile a v aktívnom živote. Bol to veľmi silný negatívny emocionálny zážitok po nehode, ktorá sa udiala. Keď vypadne človek z takejto reťaze, všetko sa musí diať ináč. Jej syn má dvojičky, tak tá strata bola dvojnásobná. Zo stal po nej manžel, starostlivosť o neho prešla na deti. Na otázku právneho zástupcu žalobcov ako dlho pozná rodinu a či vie opísať aké boli rodinné vzťahy v rodine žalobcov pokiaľ ide o jednotlivých členove svedok uviedol, že rodinu pozná vyše 25 rokov. Pokiaľ má 100% vedomosť pani F. mala 2 deti, dcéra má momentálne už 3 deti a syn má teraz 2 deti, ktoré sú školopovinné. Fungovalo to tak, že keď niekto išiel na dovolenku presunula sa starostlivosť o domácnosť na pani F. a jej manžela, keď potrebovali zase rodičia pomôcť ako napr. odviesť k lekárovi deti im pomohli. T. F. bola kuchárka vypekala a vyvárala pre celú rodinu. Na otázku manželstva svedok odpovedal, že pani F. bola hnacím motorom aj vo svojom manželstve. Starala sa o domácnosť. Keď žalobca v II. rade staval dom, žalobca v I. rade so svojou manželkou mu pomáhali, zabezpečovali jedlo aj samotnú prácu. Na otázku ako dlho trvalo manželstvo, svedok odpovedal, že nevie. Na otázku súdu, či vie aspoň z vlastného podnetu opísať ako psychicky znášali stratu pani F. žalobcovia odpovedal, že pani F. robila celý servis okolo rodiny. Jej stratu znášali veľmi ťažko, do dnešného dňa ju spomínajú. Na pohrebe samozrejme plakali. Keď si spomenú aj v dnešnej dobe na svoju matku tak im preskočí hlas. Hlavne nevedia pochopiť prečo sa táto situácia stala, pretože ak by jej nebolo, mohla ešte s nimi dnes byť.
7.1. Právny zástupca žalobcov záverom uviedol, že z doposiaľ vykonaného dokazovanie ako aj právnej stránky veci má za to, že bol splnené všetky podmienky, ktoré civilný kódex predpokladá pre vznik občianskoprávnej sankcie za nemajetkovú ujmu a to existencia zásahu spôsobilého vyvolať ohrozenie alebo narušenie osobnostných práv, neoprávnený teda protiprávny charakter tohto zásahu a v neposlednom rade jeho kauzalita so vzniknutou ujmou. Z uvedeného pohľadu a s poukazom na výpovede samotných žalobcov a navrhnutého svedka mal právny zástupca za to, že v rodine žalobcov existovali silné citové putá, preto navrhol, aby súd žalobe vyhovel v celom rozsahu a zaviazal žalovaných v I. a II. rade na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle žalobného návrhu a priznania náhrady trov konania v plnom rozsahu.
7.2. Právny zástupca žalovaného v II. rade záverom uviedol, že zotrváva na svojich doterajších podaniach a prednesoch v tejto veci s tým, že už pokiaľ súd v rámci predbežného právneho posúdenia prezentoval právny názor, že žalovaný v II. rade je pasívne vecne legitimovaný v tomto konaní, uvedené je potom potrebné zohľadniť v kontexte celého zákona č. zákona č. 381/2001 Z.z. v zmysle ktorého poisťovateľ vo všeobecnosti nie je povinný hradiť za poisteného náhradu škody, ktorá nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, pričom v zmysle ustálenej judikatúry ako už uviedol vo vyjadrení k žalobe, táto príčinná súvislosť musí byť priama a nestačí, aby bola iba sprostredkovaná, kde v prípade pozostalých, ktorí neboli účastníkmi dopravnej nehody a poistnej udalosti ako takej títo predstavujú sekundárne obete dopravnej nehody, čo považoval vo vzťahu k žalovanému v II. rade za zákonnú výluku s povinnosti hrdiť obdobné nároky za poisteného. Čo sa týka samotnej uplatnenej výšky nemajetkovej ujmy, žalovaný v II. rade mal za to, že pri jej priznávaní je potrebné zohľadniť rôznorodosť vzťahov žalobcov k poškodenej, kde žalobca v I. a II. rade sa domáhajú náhrady v rovnakej výške pričom žalobca

v II. rade netvoril s poškodenou spoločnú domácnosť, má vlastnú rodinu, vlastné deti, poškodená voči nemu nemala vyživovaciu povinnosť na rozdiel od žalobcu v I. rade s ktorým tvorili manželstvo podľa výpovede žalobcu v I. rade 50 rokov, kde z tohto dôvodu nie je opodstatnené priznať nároky v rovnakej výške. Vo zvyšku teda rozhodnutie ponechal na úvahe súdu.
7.3. Súd na pojednávaní uviedol, že žalovaný v I. rade sa nedostavil na pojednávanie, neospravedlnil sa z neho a ani nežiadal jeho odročenie. Preto súd konal v zmysle § 180 CSP v jeho neprítomnosti. Dňa 26.11.2018 bolo súdu z podateľne predložené podanie žalovaného v I. rade, ktorým sa ospravedlnil z pojednávania, a uviedol, že sa môže konať v jeho neprítomnosti a žiadal, aby súd žalobu zamietol.
8. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
8.1. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
8.2 Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.
8.7. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu
a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,
b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci,
c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,
d) ušlého zisku.
8.8. Podľa § 4 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z.z. poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.
8.9. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.
9. Na základe vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobca v I. rade bol manželom zomrelej N. a žalobca v II. a v III. rade boli deťmi (syn a dcéra) N. F.. N. F. bola poškodená na zdraví, resp. zrazená Y. Y., dňa 22.07.2013 v čase približne o 08:10 hod. v W. na U. triede, na chodníku pred mestskou tržnicou, pričom Y. Y. cúval s nákladným motorovým vozidlom značky K. H. poistenom v Komunálnej poisťovni, a.s., EČV KV., pričom Y. Y. v rozhodnom období bol zamestnancom žalovaného v I. rade. Obvinený Y. Y. konal v rozpore s ustanovením § 22 ods. 3 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov, nakoľko nemal dostatočný rozhľad, nezaistil bezpečné cúvanie pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby, následkom čoho pri cúvaní zrazil chodkyňu N. F. idúcu po chodníku, v dôsledku čoho N. F. utrpela mnohopočetné zranenia, ktoré viedli k multiorgánovému zlyhaniu ako poúrazovej komplikácii, čo zapríčinilo, že dňa 27.07.2013 vo Fakultnej nemocnici zomrela. Trestným rozkazom Okresného súdu Nitra sp.zn. 33T/17/2014 zo dňa 14.02.2014 bol obvinený Y. Y. uznaným za vinného, nakoľko inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a čin spáchal závažným spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona a tým spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a odsek. 2 písm. a) Trestného zákona. Obvinený sa odsúdil na trest odňatia slobody vo výmere dva roky a s podmienečným odkladom a skúšobnou dobou 2 roky a zároveň súd obvinenému zakázal viesť motorového vozidlo každého druhu vo výmere 4 roky, uložil mu za povinnosť nahradiť poškodenej Dôvere zdravotnej poisťovni, a.s. škodu vo výške 7.929,70 eur. Poškodeného R. F. odkázal Okresný súd Nitra s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie.
9.1. Podanou žalobou sa žalobcovia domáhali náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 a 13 Občianskeho zákonníka, ktorej nárok sporovali žalovaní v I. a v II. rade, žalovaný v II. rade aj z titulu nedostatku pasívnej vecnej legitimácie v tomto konaní.
9.2. Primárne sa súd zaoberal otázkou pasívnej vecnej legitimácie žalovaných, pričom súd dospel k záveru, že žalovaný v I. rade je pasívne vecne legitimovaný v tomto spore, nakoľko v rozhodnom období bol už odsúdený Y. Y. jeho zamestnancom a žalovaný v I. rade túto skutočnosť ani nesporoval.

Na otázku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v II. rade zaujal právny názor už Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý vo svojich rozhodnutiach ako napr. 6MCdo/1/2016 uviedol, že žalovaný v II. rade ako poisťovňa je pasívne vecne legitimovaným subjektom. Pre posúdenie otázky pasívnej legitimácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda. Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu zákona o povinnom zmluvnom poistení (gramatický výklad), resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení OZ o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvencie (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vymožiteľná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomínať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zodpovednostného zákona je pritom aj ústavne konformným, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Ak totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, ustanovenie § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (v znení neskorších zmien a doplnení) zakladá pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46 485,40 € (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy, poskytovaná z úrazového poistenia. Pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA). V zmysle vyššie uvedeného a vychádzajúc z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR možno ustáliť, že škodou pre účely zákona č. 381/2001Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.

9.3. Ústavný súd SR Uznesením sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 16.10.2016 prelomovým spôsobom odstránil doterajšiu bipolárnosť interpretačných a aplikačných výstupov všeobecných súdov k posudzovanej problematike pasívnej vecnej legitimácie poisťovateľov v sporoch o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy. Týmto uznesením bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená sťažnosť obchodnej spoločnosti Kooperativa poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group. Išlo o sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok, základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č.k. 6Co/609/2014 -482 z 27.01.2015. V dôvodoch uznesenia (str. 12 a nasl.) Ústavný súd SR uvádza, že nie je jeho úlohou vysloviť jediný možný a jediný správny názor na problematiku interpretácie pojmu škoda použitého v

zákone o povinnom zmluvnom poistení a dospieť k jednoznačnému záveru o tom, či sa krajský súd pri podávaní výkladu predmetného pojmu nedopustil takej svojvôle, ktorá by bola v zjavnom nesúlade so zaužívanými výkladovými praktikami, popierala by pravidlá formálnej logiky a extrémne by vybodovala z účelu a zmyslu relevantnej právnej úpravy. Ústavný súd zdôrazňuje, že esenciou sťažnosti je celkom konkrétne formulovaný právny názor sťažovateľa, podľa ktorého pojem škoda použitý v OZ ani pojem škoda na zdraví použitý v zákone o PZP nezhŕňa nemajetkovú ujmu, ktorú má na mysli OZ a preto takáto nemajetková ujma nie je krytá povinným zmluvným poistením podľa zákona o PZP. Vzhľadom na túto argumentáciu Ústavný súd v ďalšej časti odôvodnenia (str. 13 až 19) sa podrobne a zrozumiteľne zaoberá vysvetlením postojov, ktoré ho viedli k právoplatným odmietnutiam predchádzajúcich sťažností sťažovateľa a vyjadruje sa aj k argumentom o chápaní pojmu škoda v slovenskom civilnom práve na podklade systematických súvislostí Občianskeho zákonníka a ako aj dlhodobo sa vyvíjajúcich názorov o materiálnej substancií pojmu škoda a i materiálnej podstate odlišného pojmu ujma. Zaoberá sa aj otázkou priameho a nepriameho účinku smerníc. Z citovaného rozhodnutia Ústavného súdu SR je podľa názoru odvolacieho súdu najpodstatnejší záver, že ak slovenský zákonodarca do zákonného pojmu škoda použitého v zákone o PZP a teda do rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu nezahrnul aj nemajetkovú ujmu a jej poistné krytie, dostáva sa vzhľadom na záväzný výklad zodpovedajúcich smerníc do rozporu so zámerom tvorcu unijnej právnej regulácie identifikovaným Súdnym dvorom EÚ. Všeobecné súdy boli preto povinné skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej unijnej regulácie.

9.4. Požiadavky zo žaloby žalobcovia odôvodnili nenapraviteľným zásahom do ich práva na súkromie a rodinný život a ich ochudobnením o rozvoj citových väzieb s najbližšou osobou (manželkou a matkou). Súd súhlasí so žalobcami a ďalej uvádza, že za takýto zásah nezodpovedá len jeho priamy pôvodca (vinník dopravnej nehody), ale v zmysle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) vo veci C-22/12 tiež povinná zmluvná poisťovňa, s čím sa súd prvej inštancie stotožnil. Ustálená judikatúra súdov SR sa zhoduje v tom, že vodič motorového vozidla, ktorý spôsobil hoci z nedbanlivosti dopravnú nehodu, pri ktorej došlo k úmrtiu fyzickej osoby, zodpovedá za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti blízkych osôb. Konkrétne ide v takýchto prípadoch o zásah do práva na ich súkromný a rodinný život, ktorý bol smrťou blízkeho príbuzného trvalo narušený.

9.5. Popri rekapitulácii záverov relevantnej judikatúry, podľa ktorých súčasťou práva na súkromie (ako zložky ochrany osobnosti v širšom zmysle slova) je aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ostatnými ľudskými bytosťami a konštatovaní preukázanej zodpovednosti žalovaného v I. rade a v II. rade, za taký zásah do práva žalobcov na súkromný a rodinný život, pri ktorom nemôže byť namieste žiadna z foriem morálneho zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 O. z., súd uvádza, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch môže nenapraviteľnú ujmu nanajvýš zmierniť.

9.6. Na počiatku všetkých sporov o náhradu nemajetkovej ujmy vedených aj proti poisťovateľom stojí prejudiciálny rozsudok Súdneho dvora zo dňa 24.10.2013 vo veci Haasová C-22/12, podľa ktorého povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode <https://www.prosman-pavlovic.sk/legislativa/obcianske-pravo/skoda-na-celnom-skle-vozidla/>, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Pri posudzovaní základu uplatňovaných nárokov zo strany žalobcov I. až III. voči žalovaným v I. a v II. rade je nutné uviesť, že nejde o solidárnu zodpovednosť žalovaných v I. rade a v II. rade , ale aj o ich spoločnú zodpovednosť, to znamená, že splnením povinnosti jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť plniť u druhého zo žalovaných.

9.7. Z občianskeho zákonníka vyplýva, že jediným kritériom, podľa ktorého má súd posúdiť a priznať náhradu nemajetkovej ujmy, je závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti. Súd prvej inštancie uznáva, že rozhodnutie o priznaní výšky nemajetkovej ujmy v prípade straty blízkej osoby je mimoriadne náročné, pretože vo vnútri každej rodiny dochádza k vzniku neopakovateľných individuálnych vzťahov a smrť spôsobuje následné pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny v dôsledku straty jej člena. Takýto zásah je u každej fyzickej osoby individuálny a je preto potrebné citlivo a individuálne posudzovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy nemožno v žiadnom prípade znevažovať tým spôsobom, aby bola vnímaná ako „cena ľudského života“. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je kompenzovať fyzickú absenciu zomrelého, ale pokúsiť sa nahradiť pozostalým nemateriálnu ujmu, prejavujúcu sa v ich konkrétnych

subjektívnych pocitoch. V tejto citlivej otázke nie je možnosť voľnej úvahy súdu neobmedzená, ale aj tu je potrebné rešpektovať princíp legitímneho očakávania, a to nielen na strane poškodených, ale aj na strane povinného subjektu. To znamená, že aj rozhodovanie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy musí rešpektovať určitú líniu rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k obdobným porušeniam individuálnych rodinných vzťahov. Súd prvej inštancie zásadne odmieta uvažovať o tom, že rozhodovanie o náhrade nemajetkovej ujmy je „oceňovaním" ľudského života, pretože zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je kompenzovať fyzickú absenciu poškodeného, ale pokúsiť sa pozostalým nahradiť i materiálnu ujmu, prejavujúcu sa v konkrétnych subjektívnych pocitoch.

9.8. Žalobcovia vo svojich výpovediach uviedli, ako úmrtie N. zasiahlo do ich života. Žalobca v I. rade zostal sám a teda chodí za deťmi a vnúčatami. Po smrti manželky veci v dome robí sám. Pol roka po manželkinej smrti dostal srdcovú slabosť a prestala mu fungovať noha, jeho situácie je ťažká a trápi sa sám. V čase úmrtia manželky mali 50 výročie manželstva, teraz nemá doma žiadnu oporu, ktorú by potreboval. S manželskou žili 50 rokov a ich manželstvo bolo dobré, nemali nezhody a samozrejme tak ako v každom manželstve aj u nich sa vyskytli drobné žabomyšie vojny. Žalobca v II. rade uviedol, že s mamou mali harmonický vzťah, vychovala ich za čo si ju vážili, chodili spolu na dovolenky. Starala sa o jeho deti, trávila s nimi veľa času a niekedy aj pol dňa a pri jeho deťoch omladla. O dopravnej nehode sa dozvedel z telefonátu od sestry a hneď utekal do nemocnice. Žalobca v III. rade, uviedol, že jeho vzťah s mamou bol úžasný, nakoľko žila len pre nich a boli zmyslom jej života. Nebol to človek, ktorý mal zomrieť, bola plná života. Pomáhala s deťmi a trávila s nimi veľa času a počas chorôb rodinných príslušníkov pomáhala s deťmi. Teraz žalobca v III. rade nemá takú oporu v živote, lebo mama je taký človek, ktorý je pre nás všetkým a jej smrť bol pre nich šok a trauma na celý život s čím sa nedá zmieriť iba sa naučiť žiť. Úmrtie matky ho zaskočilo. Bol to šok, nakoľko predtým sa jej zdravotný stav zlepšil. V pamäti mu zostali vryté posledné slová, ktoré boli: „pozbieraj rajčiny a urob si z nich lečo a kečup". Mama ich učila od malička aj predpisy, ktoré sama dodržiavala, pričom auto ju zrazilo na chodníku. Hlbokú stratu v rodine potvrdil aj svedok K.. Y. F., ktorý vo svojej výpovedi uviedol, že matka žalobcov a manželka žalobcu v I. rade bola hnacím motorom celej rodiny, venovala sa celej rodine ako aj vnúčatám, starala sa o dom a záhradu, jej dcéra ako aj syn bývajú blízko seba, aktívne sa venovala vnúčatám. Deti žalobcu v II. rade chodila kočíkovať vypomáhala v tejto rodine, vo výchove hrala tiež veľkú rolu, išlo o ženu v plnej sile a v aktívnom živote. Bol to veľmi silný negatívny emocionálny zážitok po nehode, ktorá sa udiala. Keď vypadne človek z takejto reťaze, všetko sa musí diať ináč. Jej syn má dvojičky, tak tá strata bola dvojnásobná. Zostal po nej manžel, starostlivosť o neho prešla na deti. Keď niekto išiel z rodiny žalobcov na dovolenku, presunula sa starostlivosť o domácnosť na pani F. a jej manžela, keď potrebovali zase rodičia pomôcť ako napr. odviesť k lekárovi, deti im pomohli. Pani F. bola kuchárka vypekala a vyvárala pre celú rodinu. Stratu pani F. znášali žalobcovia veľmi ťažko, do dnešného dňa ju spomínajú. Keď si spomenú aj v dnešnej dobe na svoju matku tak im preskočí hlas. Hlavne nevedia pochopiť, prečo sa táto situácia stala, pretože ak by jej nebolo, mohla ešte s nimi dnes byť.
9.9. Z vykonaných dôkazov mal súd dostatočne preukázané to, že hĺbka vzťahu žalobcov a ich zosnulej matky a manželky viedla k ľudsky prirodzenému smútku, ktorý sa i v súčasnosti u žalobcov prejavuje tak, že pri rozprávaní o svojej matke a manželke a o jej predčasnej smrti nedokážu udržať slzy, ich vystúpenie je emotívne tak, ako tomu bolo aj počas ich výsluchu na pojednávaní a čo vyplýva aj zo zvukového záznamu. Je nepochybné, že smrť tak blízkej osoby pri usporiadaných rodinných pomeroch so žalobcami, a tomu zodpovedajúcom očakávaní ďalšieho šťastného spoločného života, vyvolal ľudsky prirodzenú psychickú bolesť a životné nešťastie, ktoré objektívne možno opísať zodpovedajúcimi slovami výsluchu žalobcov, ale aj navrhnutého svedka, aj napriek tomu, že preciťovanie bolesti zo smrti príbuzného je subjektívnou skutočnosťou, ktorú je dokazovaním možné objektivizovať len zo skutočností o vzťahu medzi príbuzným a zomrelou osobou v čase jej života. Tieto skutočnosti boli dostatočne a bez toho, aby boli rozporované zistené vykonaním dokazovaním.
9.10. Z publikovaných súdnych rozhodnutí bolo zistené, že Okresný súd Trnava sp.zn. 37C/178/2019 v spojení s Krajským súdom v Trnave sp.zn. 11Co/90/2010 priznal za smrť súrodenca dvom pozostalým súrodencom, s ktorými žil v spoločnej domácnosti, náhradu každému po 2.000,- eur. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy súd poukazuje aj na rozhodnutie Krajského súdu Košice sp.zn. 3Co/101/2017, ale aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/77/2009, sp.zn. 4Cdo/139/2011, sp.zn. 3Cdo/228/2012, či sp. zn. 6Cdo/60/2016, ktorým bolo odmietnuté dovolanie proti rozhodnutiu, kde odvolací súd priznal žalobcovi za smrť manželke dvoch detí sumu 45.000,00 eur, ďalej na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/154/2010, ktorým bolo odmietnuté dovolanie voči rozhodnutiu o priznaní náhrady za smrť dcéry obom rodičom po 17.000 eur. Súdna prax v Slovenskej republike pozná prípady, keď napr. Okresný súd v Humennom rozsudkom sp.zn. 18C/13/2013 zo dňa 10.04.2014 v spojení s rozsudkom Krajského

súdu v Prešove sp.zn. 2Co/135/2014 zo dňa 15.06.2015 a uznesením Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1CdoGp/1/2016 zo dňa 30.11.2017 priznala pozostalému plnoletému súrodencovi (žijúcemu v spoločnej domácnosti) vo vzťahu k zodpovednému subjektu za smrť súrodenca sumu 15 000,- eur; Okresný súd vo Vranove nad Topľou rozsudkom sp.zn. 5C/38/2012 zo dňa 21.02.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 20Co/183/2014 zo dňa 26.05.2015 a uznesením Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3CdoGp/1/2016 zo dňa 14.06.2017 priznal pozostalému plnoletému súrodencovi (nežijúcemu v spoločnej domácnosti) vo vzťahu k zodpovednému subjektu za smrť súrodenca sumu 5 000,- eur; rovnako ako Okresný súd v Považskej Bystrici rozsudkom sp.zn. 6C/51/2014 zo dňa v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčín sp.zn. 17Co/243/2015 zo dňa 22.03.2016 a uznesením Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS/474/2016. Nielen z týchto, ale ani z ostatných súdnych rozhodnutí nemožno vyvodiť žiaden objektivizovateľný ukazovateľ toho, aká by mala byť výška náhrady nemajetkovej ujmy, keďže prirodzene ide o vec, ktorej podstata nie je transparentná a ktorá vychádza z dlho morálne a právne odmietaného názoru, že smútok z úmrtia príbuzného možno vyjadriť v peniazoch.

9.11. Je nesporné, že spôsobenie smrti človeka je zásahom do jeho práva na ochranu telesnej integrity. Ide objektívne o zásah vrcholnej intenzity, ktorý je nezvratný a nenapraviteľný. Nečakaným a náhlym úmrtím matky a manželky žalobcov došlo nepochybne k tak závažnému zásahu, že morálne zadosťučinenie sa ani v tomto prípade nejaví byť postačujúce. Ustanovenie § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nevymedzuje hranicu pre určenie výšky relutárnej náhrady za nemajetkovú ujmu. Výšku náhrady určí súd podľa svojej úvahy s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva. Samozrejme, rozsah takejto náhrady nie je bezbrehý a i súd je pri svojej voľnej úvahe limitovaný uvedenými zákonnými kritériami i základnými právnymi princípmi, medzi ktoré možno zaradiť napr. i princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a ak takejto ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. I keď samotný Občiansky zákonník ponecháva určenie výšky relutárnej náhrady v peniazoch na úvahu súdu (za rešpektovania zákonných podmienok), právna úprava mimo Občianskeho zákonníka pozná nároky náhrad nemajetkovej ujmy pozostalých pri úmrtí osoby, čo možno považovať za isté vodiace východisko. Ako nárok, ktorý má spravidla povahu kompenzácie nemateriálnej ujmy pozostalých, pretože sa v zásade vypláca popri všetkých náhradách ujmy materiálnej, je zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení upravené jednorazové odškodnenie. Povahu náhrady majetkovej ujmy pozostalých, má nárok na jednorazové odškodnenie iba ak pokrýva inak samostatný nárok na pozostalostnú úrazovú rentu (§ 92 zákona č. 461/2003 Z.z.), čo vo väčšine prípadov nebude naplnené. Ako maximálna suma, ktorou zákonodarca "ohodnotil" život človeka v nemajetkovej sfére pozostalého manžela je najviac 46.485,40 eur, v nemajetkovej sfére nezaopatreného dieťaťa polovica z uvedenej sumy, pri viacerých nezaopatrených deťoch najviac suma 46.485,40 eur.
9.12. V prejednávanej veci je nepochybné, že neoprávneným zásahom, za ktorý podľa zodpovedá žalovaný v I. a v II. rade, bola narušená celistvosť rodiny žalobcov, bolo zasiahnuté do ich rodinného a súkromného života, pričom následky sú trvalé a nezvrátiteľné čo žalobcovia preukázali aj svojimi výpoveďami. Vzhľadom na uvedené základné rozsahové ukotvenie nárokov blízkych pozostalých po obetiach dopravnej nehody, ako aj na závažnosť u žalobcov vzniknutej ujmy okolnosti nehody, ktorá sa nemusela stať, ak by zamestnanec žalovaného v I. rade si riadne plnil svoje povinnosti, je potrebné prijať záver, že suma určená žalobcami v podanej žalobe inštancie v rozsahu 15.000 eur pre žalobcu v I. a v II. rade a 13.000 eur pre žalobcu v III. rade, zodpovedá požiadavke primeranej náhrady za hlbokú stratu v životoch žalobcoch, ktorí prišli o matku a manželku, ktorá bola ich hnacím motorom a nezastupiteľnou osobou v ich životoch. Vychádzajúc z uvedeného súd žalobe vyhovel v plnom rozsahu a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.
10. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcom v I. - III. rade priznal ich náhradu v plnom rozsahu, nakoľko boli v spore úspešní. O výške náhrady trov konania rozhodne vyšší súdny úradník po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozhodnutia podľa § 262 ods. 2 CSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré je možné podať v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na tunajšom súde, písomne, v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 Civilného sporového poriadku).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 364 Civilného sporového poriadku).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 Civilného sporového poriadku).

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 Civilného sporového poriadku).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.